

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 264

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEROVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 14. novembra 1939

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din

Cena
din 1.—

Churchill o vojni in njenih ciljih

Chamberlain se bo bojeval prav tako vztrajno za zmago, kakor se je prej za mir — Zavezniki so že doslej dosegli premoč, ki pa bo še stalno naraščala — Glavni vojni cilj zaveznikov je svoboda in solidarnost vseh narodov na svetu

Moč zaveznikov raste iz dneva v dan

LONDON, 14. nov. Prvi lord admiraltete Winston Churchill je imel po britanskem radiu govor, v katerem je uvodoma naglasil, da se je v 10 tednih vojni obrnil položaj v vidno korist zaveznikov. Moč velikebritanskega in francoskega imperija, ki se uporablja za osvoboditve češkega in poljskega naroda ter dosego drugih ciljev, raste iz dneva v dan. V mirnem času je bila Anglija na svojem otoku precej lahkomišljena, toda ta lahkomišljenost je minila in vodila bo vojno tako dolgo, dokler ne bo nasprotniku dovolj. Dejal je dalje, da se spočetka ni strinjal s Chamberlainom, daš sticer bila vedno prijatelj, toda Chamberlain je odporen in vztrajen človek in se bo prav tako kot on bojeval do konca za uresničenje postavljenih ciljev, kajti zaveda se dobro, da bošta ali propadli Velika Britanija in Francija skupaj s svobodo vseh narodov in ljudi, ali pa se mora uničiti Hitlerjev nacionalno-socialistični režim skupaj z neprestanimi nemškimi in pruskimi grožnjami Evropi. Tu je jedro vsega sedanjega problema.

Mi ne bomo grozili, ampak delali

WINSTON CHURCHILL

Nato se je Churchill bavil z nemško propagando, katero smatra kot dokaz

slabosti. Mi ne grozimo v času vojne, je dejal minister. Ako bomo imeli kake ofenzivne namene in načrte, jih bomo izvršili brez poprejšnjih groženj. Mi ne bomo grozili, ampak delali. Velika Britanija bo boj vzdržala. Sedaj je v vse drugačnem položaju, kakor je bila pred 10 tedni. Naša vojna mornarica je močnejša, protipodmorniške edince so trikrat številnejše, letalstvo narašča z veliko naglico, a tudi kopnena vojska se stalno veča in izpopolnjuje. Prav tako so sredstva obrambe proti napadom z morja ali iz zraka silno narasla. Velikobritanska svetovna trgovina se razvija normalno dalje. 2500 trgovskih ladij pluje stalno po vseh morjih. Letalstvo je v spopadih z nemškimi pokazalo, da je materialno in vojaško boljše. Sedanje megle in burje skoraj popolnoma onemogočajo vsak večji letalski napad na Anglijo. Dosegli smo že doslej premoč, a ta premoč bo še stalno naraščala.

Položaj se je temeljito izpremenil

Churchill je dalje dejal, da je čas najboljši zaveznik Velike Britanije in Francije. Ako prebijeta zimo brez večjih preseljav, bo dobljen že prvi del te vojne. Spomladi bo položaj še neprimerno ugodnejši. Pri tem pa ne smemo tudi pozabiti, da se je od začetka vojne markska spremenilo v našo korist. Italija, za katero smo se bali, da bo stopila na

stran naših sovražnikov, je ostala nevtralna in se vedno bolj vrača k tradicionalnemu prijateljstvu z Veliko Britanijo. Med nami in Japonsko niso nastali nobeni novi spori. Turčija se je zvezala z zavezniki z vojaškim paktom. Vlada sovjetske Rusije je pa s svojim posegom zaprla Nemčiji za vselej pot proti vzhodu. USA nas podpira.

O položaju Belgije in Holandije

Potem je polemiziral z izvajanjem maršala Goeringa, zlasti z njegovim stavkom, da »humanost prepoveduje, da bi se proti slabšem uporabljalo nasilje.« Toda kadar se spomnim, kaj so storili s Poljsko, potem mislim, da ni mogoče misliti na nikakršno milost in prizanašanje. Ker pa je sedaj z rusko akcijo zaprta pot na vzhod in sever, se je pričela akcija za napad na dva stara kulturna naroda na zahodu, na Belgijo in Holandijo, ki naj bi sledili usodi Češko-slovanske in Poljske. To naj bi bilo namedito za neizvedljive načrte o napadu na samo Anglijo. Mi smo na ta napad čakali že ves pretekli teden, a ni ga bilo. Nacionalni socialisti sicer obljubljajo Belgiji in Holandiji, da nimajo takih namenov, toda njihovim obljubam ne more nihče več verjeti. Gotovo je le to, da se bo usoda Belgije in Holandije rešila, prav tako kakor usoda Avstrije, Češko-slovanske in Poljske, z zmago Velike Britanije in Francije. Ako nas premoč, bo vse zasluženo in USA se bo-

do potem edine še lahko ponašale kot zadnji otok človečanske svobode, ako pa zmagamo mi, bo zasijala svoboda vsem.

Nemčija bo spoštovala nedotakljivost nevtralcev

Pojasnila nemškega tiskovnega urada Belgiji in Holandiji — Italijani pravijo, da je bil vse samo manever — Kljub temu se nadaljujejo obrambni ukrepi

BERLIN, 14. nov. DNB je izdal pojasnilo o zadržanju Nemčije do holandsko-belgijske nevtralnosti. Nemčija bo spoštovala nevtralnost obeh držav tako dolgo, kakor Francija in Anglija ter tako dolgo, dokler bosta obe državi sposobni vzdrževati popolno nevtralnost.

RIM, 14. nov. Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Senzacionalne vesti, ki so v minulih dneh krožile o nemškem vdoru v Holandsko, so se pomirile. Prevladuje mišljenje, da se je s temi vestmi le hotela onemogočiti mirovna akcija belgijskega in holandskega suve-

rena. Nemško zunanje ministrstvo je potrdilo, da Nemčija v nobenem primeru ne namerava vdreti v Belgijo ali Holandsko, naglašajoč, da so zadevne alarmantne vesti le politični manever. Po isti vesti se zdaj širijo tendence o napadu Nemčije na nekatere države na jugovzhodu Evrope, kar vse je spet brez vsake podlage. Znano je, da nastopa v vsaki vojni začasen zastoje, za katerega se nikoli ne ve, koliko časa bo trajal. Dosedanje operacije na zahodni fronti so bile omejene na bitke med prednjimi stražami v tako imenovani mrtvi coni.

V letalskih bitkah sodeluje majhno število edinic. O vzrokih sedanje stagnacije in nje prekinitvi so različnega mnenja, vendar pravijo, da lahko pride prej ali slej do večjih spopadov.

AMSTERDAM, 14. nov. Reuter. Sinoči je bil prvič, odkar traja vojna, izdan znak za alarm v Amsterdamu. Južni del mesta je imel vaje proti zračnim napadom, povsod so pogasili luči in deloma ustavili promet.

AMSTERDAM, 14. nov. Stefani. Sinoči je bila v Haagu daljša seja holandskega ministrskega sveta.

Vsi teže po svobodi in solidarnosti

Nacionalno-socialistična Nemčija je ostala sama. Sovjetska Rusija ji ne bo pomagala, ker zasleduje le svoje interese, a tudi od Italije in Japonske ne bo pričakala nobenega sodelovanja. Turčija in vsi muslimani so na naši strani, prav

tako vsi milijoni Indijcev, Kitajcev in Američanov. Ves svet je proti Hitlerju in hitlerizmu. Ljudje vseh plemen in vseh podnebij teže po svobodi in solidarnosti človeštva.

Pogajanja med Rusi in Finci razbita

HELSINKI, 14. nov. Ker je sovjetska vlada odbila maksimalne finske koncesije, finska pa ruske zahteve, je nastal v pogajanjih med Finsko in sovjetsko Rusijo popoln zastoje. Finska delegacija je bila odpoklicana iz Moskve.

MOSKVA, 14. nov. Finski politični krogi menijo, da bodo Rusi pristali na to, da pogajanja propadejo, vendar pa ne bodo segli po nasilju, ampak bodo rajši čakali na nadaljnji razvoj mednarodnega položaja, da bi potem obnovili razgovore na novih temeljih. Potrjuje se, da je glavni vzrok neuspeha pogajanj odločno finsko odbijanje zahteve po odstopitvi otoka Hanko (Hangö). O tem Finci nočejo niti slišati, daš bi bilo ostala vprašanja sorazmerno lahko rešiti. Pač pa bi bili Finci pripravljeni na korekturo meje na Karelijskem polotoku, toda ne tako, kakor to hočejo Rusi. Finci ne pristanejo na to, da bi šla korektura do otoka Jorke, kakor je zahtevalo glasilo vojne mornarice »Rdeča mornarica«. Prav tako so Finci priprav-

ljeni odstopiti otok Hogland in še tri otočice. Rusi so pa s svoje strani opustili zahtevo po vojni zvezli. Na vsak način je pa dejstvo, da se opaža v leningrajskem okrožju velika sovjetska vojaška aktivnost, ki bi mogla služiti kot pritisk na Finsko. Leningrad je že v vojnem stanju. Rusi so ob finski meji koncentrirali 15 divizij. Toda tudi Finci ne drže rok križem. Sedem finskih divizij na Karelijskem polotoku bi se moglo dalje časa držati. Sovjetska fronta bi bila kljub mnogim jezerom lahko ogrožena s severovzhoda. Prav tako je Leningrad oddaljen le 32 km od finske meje. Pogajanja pa formalno še niso razbita, ampak samo odgodena v neznanu.

Letalska bomba uničila podmornico

LONDON, 14. nov. Pri letalskem napadu na neko nemško podmornico je včeraj bomba z letala zadela v polno. Nemška podmornica se je potopila.

LONDON, 14. nov. Angleži so včeraj izgubili neki 1300-tonski parnik.

LONDON, 14. nov. Reuter. Mornariško ministrstvo javlja, da so angleške vojne ladje potopile nemška parnika 8000-tonski »Mecklenburg« in 6000-tonski »Paranc«. Posadka se je rešila z reševalnimi čolni. Čim se je na angleške ladje rešil zadnji mornar, so angleški topovi otvorili na nemška parnika ogenj in ju uničili, da bi ne ovirala prometa na morskem plitvini.

SINGAPUR, 14. nov. Stefani. V tukajšnjem pristanišču se je potopila 7745-tonska angleška ladja »Sildhana«. Med žrtvami je tudi 20 otrok.

KAUNAS, 14. nov. Havas. V Baltškem morju se je potopil litvanski parnik »Pa-

neve Zis«. Parnik je plul iz Leningrada v Klajpedo. Kapitan in 15 mornarjev se je rešilo, radiotelegrafist je izginil s parnikom vred na morskem dno.

Agitacija za priključitev Podkarpatske Rusije

BRATISLAVA, 14. nov. »Slovenska sloboda«, ki izhaja v Prešovu, piše, da se je te dni po vsej Podkarpatski Ukrajini razpredla širokopotezna propaganda za priključek k sovjetski Rusiji. Mnogo Ukrajincev je že pobegnulo preko Karpatov, kjer so stopili v stike z uglednimi ukrajinskimi politiki sovjetske Rusije. Pričakujejo, da se bo iz zahodne Ukrajine začela sistematična akcija za priključitev Podkarpatske Ukrajine k Rusiji.

Maribor, 14. novembra.

V našem včerajšnjem uvodniku je bilo govora o spremembah, ki so nastale zaradi vojne v meddržavni veljavi posameznih valut. Seveda pa je vojna povzročila tudi spremembe v notranjih denarnih razmerah cele vrste držav. Zaskrbljenost je poglavitna sprememba v povečanju obtoka denarja. Ta pojav se opaža vedno ob mednarodnih krizah. Tako je n. pr. že lani ob času češkoslovaške krize obtok bankovcev narasel ne samo v Češkoslovaški in v Nemčiji, temveč v precejšnji meri tudi še v Franciji, Belgiji, Poljski, Holandski, Romuniji in tudi pri nas. Tako je n. pr. znašalo stanje našega denarnega obtoka konec avgusta lan 6246 milijonov din, konec septembra pa 7404 milijone din. To je vsekakor več, kakor pa znaša vsakoletno jesensko povečanje denarnega obtoka konec avgusta lani 6246 milijonov čenja žetve. Zanimivo pa je, da lani na Angleškem ni bilo opaziti pomembnejšega povečanja denarnega obtoka. Seveda lani ta pojav tudi ni segel v prekomorske dežele.

Kako pa se je denarni obtok v posameznih državah povečal letos ob začetku vojne, bo najbolje pokazala naslednja razpredelnica. Skupni denarni obtok je znašal letos v milijonih valutnih enot dotične države na kraju posameznih mesecev:

	Julija	Septembra
Anglija (funtov)	510,9	541,8
Kanada (dolarjev)	170	208
Indija (rupij)	1.784	2.015
Francija (frankov)	123.239	144.562
Nemčija (mark)	9.368	11.237
Združene države Sev. Amerike (dolarjev)	4.496	4.684
Švica (frankov)	1.741	2.082
Nizozemska (goldinarjev)	1.037	1.142
Belgija (frankov)	22.826	27.006
Svedska (kron)	1.025	1.259
Jugoslavija (dinarjev)	7.354	9.108
Madžarska (pengő)	879	1.087
Turčija (lir)	209	278

Iz prednjega se vidi, da je narasel denarni obtok tako v vojskujočih se državah, kakor tudi v skoro vseh nevtralnih državah. Ta pojav tokrat ni več omejen na Evropo, temveč je zajel tudi večji del prekomorskih držav. Značilno je, da je opaziti malenkostno zvišanje denarnega obtoka celo v Združenih državah Amerike. Za primerjavo je vzel kot osnova konec julija, ker je konec avgusta bila vojna že na obzoru in je seveda že tedaj denarstvo bilo pod vplivom vojne psihoze in priprav.

Izmed vojskujočih se držav je narasel denarni obtok do konca meseca septembra v Angliji samo za približno 6%, v Franciji za 17% in v Nemčiji za 20%. Konec oktobra je znašal denarni obtok v Angliji 527.1 milijonov funtov, v Franciji pa 144.239 milijonov frankov. Francoski denarni obtok je torej ostal na isti višini, kakor konec septembra, angleški pa je celo spet precej nazadoval, kar kaže na posebno trden denarni ustroj in soliden gospodarski položaj te države.

Ker pa so morale tudi nevtralne države za zaščito svoje nevtralnosti podvzeti vojaške ukrepe in ker so posledice vojne zajele tudi njih, je tudi v njih prišlo do povečanja denarnega obtoka. To velja tudi za našo državo. Po zadnjem izkazu Narodne banke je znašal naš obtok bankovcev 9224 milijonov din.

Razlog za povečanje obtoka denarja so na eni strani finančne potrebe prizadetih držav na drugi strani pa položaj, ki je nastal vsled vojne v privatnem gospodarstvu.

Za izvedbo mobilizacije in za namene državne obrambe so bile naenkrat nujno potrebne velike vsote, ki so jih prizadetim državam mogle staviti na razpolago novčanične banke edino s povečanjem obtoka bankovcev.

Privatniki pa so začeli tezavrirati denar, to je spravljati ga doma, razen tega pa so še nastale gotove motnje v kreditnem gospodarstvu, da se je del trgovinskih poslov, ki se je prej vršil v brezgotovinskem prometu, odslej vršil v gotovini. To vse je zahtevalo povečanje denarnega obtoka.

Za vojskujoče se države velja, da se bodo morale, če bo vojna dolgo trajala, za pokritje ogromnih vojnih stroškov poslužiti komodnega sredstva, finansiranja vojne potom svojih novčaničnih bank s povečanjem denarnega obtoka. S tem bodo seveda morale nositi tudi vse znane posledice inflacije. Za nevtralne države in tako tudi za nas pa te nevarnosti seveda

Nemški narod sprejema izzivanje

Odgovor Nemčije na odgovor angleškega kralja in francoskega prezidenta na mirovni apel belgijskega kralja in holandske kraljice

BERLIN, 14. nov. DNB. Nemška diplomatsko-politična korespondenca se bavi z odgovorom angleškega in francoskega suverena na mirovno pobudo iz Bruslja in Haaga ter naglašja, da se iz obeh odgovorov jasno razvidi želja zahodnih držav po nadaljevanju vojne. Od Nemčije zdaj odkrito zahtevajo obče jamstvo in zagotovila za mir. Za kulisami tega predloga se pa skrivajo grožnje novega Versailles in upostavitve dveh branikov na vzhodu Nemčije, Češkoslovaške in Poljske ter njuna povezanost z restavracijo nekakšne katoliške Avstrije. Kakor koridor na Poljskem, tako naj bi zdaj koridor ob Innu zagotovil dostop zahodni sili k dvema velikima vzhodnima blokoma, ČSR in Poljski, Nemčijo hočejo na ta način oddvojiti tudi od njenega zaveznika Italije. Na ta način se kaže popolna nesposobnost za

razumevanje politike Srednje Evrope. Politika restavracije naj bi odrinila Nemčijo od interesnega področja Podonavja. Za Nemčijo niso ti načrti nikako odkritje. Poznajo jih že iz svetovne vojne. Nemški narod sprejema takšno izzivanje, ki ga bo znal z izkoriščanjem vseh svojih dobrin temeljito zavrniti.

AMSTERDAM, 14. nov. Reuter izve iz zanesljivih virov, da ameriški poslanik John Gordon nima nobenih nalog od Roosevelta za mirovno posredovanje. Po nenačnem obisku ameriškega poslanika včeraj ob 21.30 pri holandski kraljici ni bil izdan nikak komunik. Govorice o Rooseveltovi volji, pristopiti k mirovni akciji belgijskega in holandskega suverena, so brez osnove in se ne ve, po kakšni iniciativi je prišlo do Gordonove avdiencie.

Umik Anglije in Francije iz Kitajske

TOKIO, 14. nov. Angleška in francoska vlada sta sporočili po svojih poslaniških japonski vladi v Tokiu, da sta dali svojim vojaškim posadkam na severnem Kitajskem ukaz, da se takoj odstranijo. S to gesto, ki jo je vsa Japonska pozdravila z velikim navdušenjem, je

ustvarjen čisto nov položaj za nadaljnji razvoj odnošajev med Anglijo in Francijo na eni ter Japonsko na drugi strani. Pričakuje se, da se bodo sedaj japonsko-angleška pogajanja kmalu obnovila in uspešno končala.

Prihod sovjetskih čet v Litvo

KAUNAS, 14. nov. Reuter. Danes dopre preko Vilne prvi oddelek sovjetskih čet, ki bodo tvorile posadke v oporiščih na litvanski obali in ob vzhodnopruski meji, kakor predvideva medsebojni do-

govor. Sovjetske čete bodo pričakali predstavniki litvanske vojske. Blizu 100 sovjetskih častnikov, ki so dodeljeni četam, je prišlo v Kaunas že danes.

Oborožitev trgovinske mornarice

BERLIN, 14. nov. DNB. Kakor znano, je Churchill sporočil že prej angleškemu parlamentu, da bodo ladje angleške trgovinske mornarice oborožene. Ta oborožitev je bila izvedena že v velikem obsegu. Poleg tovornih ladij so oboroženi s topovi mnogi potniški parniki. Temu

zgledu je sledila tudi Francija. Današnji listi objavljajo seznam angleških in francoskih potniških parnikov, ki so bili oboroženi. Ta lista pa še ni popolna. Na njej je 30 angleških ladij, razne tonaže, vse do 30 tisoč ton ter 5 francoskih po 4 tisoč in 5 od 4 do 16 tisoč ton.

Romunija za nov balkanski blok

BUKAREŠTA, 14. nov. Agencija Stefani javlja: Romunski listi pišejo, da bi stvarjanje novega balkanskega bloka našlo v Romuniji na odobravanje, ker bi takšna povezanost držav Balkana in Podonavja učvrstila mirovni blok nevtralecev na tem delu Evrope.

Daladier na fronti

PARIZ, 14. nov. Stefani. Predsednik vlade Daladier je v spremstvu letalskega ministra včeraj in danes obšel letalske edince na fronti in odkrival letalce, ki so se v zadnjih bojih posebno izkazali.

PARIZ, 14. nov. Havas. Daladier se je po dvodnevnem bivanju na fronti vrnil v Pariz. Zastopnikom tiska je izjavil, da je s stanjem francoskega zrakoplovstva na fronti izredno zadovoljen in da je Francija lahko ponosna na odločne branilce svojega neba.

Lebrunove čestitke Viktorju Emanuelu

PARIZ, 14. novembra. Ob priliki 70. rojstnega dne italijanskega kralja in cesarja je poslal predsednik francoske republike Lebrun Viktorju Emanuelu brzojavno čestitko, v kateri ga prosi, naj sprejme njegove najiskrenejše čestitke za srečno in dolgo vladanje. Italijanski kralj se je za čestitke toplo zahvalil.

ROOSEVELT BO TRETJI KANDIDIRAL

WASHINGTON, 14. nov. Bivši senator McAdoo je izjavil, da je prepričan, da bo Roosevelt tretjič kandidiral za predsednika USA ter da bo tudi izvoljen. ni, temveč je upravičeno pričakovanje, da bo denarno gospodarstvo teh držav ostalo brez pretresov.

Domači zapiski

Vilder pri knezu Pavlu

Prvak SDS, Večeslav Vilder, je bil včeraj sprejet pri knezu namestniku Pavlu v avdienci.

Po senatnih volitvah

V vsej državi je bilo v nedeljo izbranih 47 senatorjev. Od teh odpade na JRZ 29, na HSS 11, zemljoradnike 4 in SDS 3 senatorji. V Ljubljani je bilo od 441 volivnih upravičencev oddanih 407 glasov za slovenske senatorje. Zupanov je glasovalo 375, 34 jih je ostalo doma.

Narodni izpit

Z novo ureditvijo države je dobil litvatski narod preko svojih političnih predstavnikov polno oblast v banovini Hrvatski. Hrvatska narodna politika se je znašla pred velikimi nalogami, ki jih bo izpolnila le, če jih bo narod pravilno razumel, njegovi predstavniki v občini, banovini in državi pa pravilno in pošteno vršili. Narodni posli se še niso začeli, že se oglašajo ljudje, ki vzemirajo narod. Ti hočejo, da se zrablje zupanje, mir in sloga ter da se spet odpro vrata domači sili in tujim osvobodcem. Zrelost kakega naroda je pa v težkih prilikah vedno v njegovem znanju do samega sebe, v njegovi volji, da brani svojo domovino od vsakega, še tako velikega in močnega napadalca. Brez te vere in volje naroda ni bodočnosti, ne vrednot. Brez njih je narod nedostojen suženj in plen vsakega zavojevalca. In ta vera ter volja naroda do samostojnega življenja prihaja zdaj pred imit vsega sveta, ko je treba vršiti vojaško dolžnost in braniti meje domovine. V teh časih se lahko samo po moči vojske samostojno življenje. Vsak nered, brezglavost, slabost vojske in discipline razvaja narodni razpad in družbeno razsulo. Našemu pokolenju je usojeno, da živi in dela v velikih, a težkih časih. V njem se za stoletja odloča usoda vseh narodov. Tudi naš narod prihaja pred težko preizkušnjo. Napravil bomo izpit samo tedaj, če bomo zavezani, da kar delamo, delamo — zase! piše v »Varžinskih novostih« znani prvak SDS dr. Hinko Krizman.

Dr. Maček premagal centralizem

Centralizem je premagal Stjepana Radića, ki je upal, da bo v zvezi s Pribičevićem dosegel demokratične pravice za Hrvatsko. Radić je umrl na braniku demokracije. Iste sile so hotele zlomiti dr. Mačka. Po načinu: v eni roki sledi kor, v drugi bič, so ga vabili, toda on je vzdržal. Centralizem je ubil Radića. Dr. Maček ga je pa premagal. Zdaj ima pravico do kredita, ki ga zahteva od srbskega naroda! piše beograjsko »Narodno blagostanje«.

Slovenska demokracija

Demokracija je pri narodnih vodnih borba za svobodo, tako posameznika kot kor vsega naroda. Kdor pa hoče pisati o slovenski demokraciji, se loti kaj nehljavaležne naloge. Začeti bi moral pri vodniku, ki se je s svojo politično pismnijo zavezal za demokracijo Slovenije. Omeniti bi moral Prešerna in ko bi obdelal še Levstika, Cankarja in Kreka, bi bil z neupogljivimi vodniki v boju za slovensko demokracijo pri kraju. Danes je dr. Janez Bleiweis, ki je bil »oče slovenskega naroda«, kmetu nepoznan. Kdo se še spominja dr. Ivana Sušteršiča, močnega voditelja Slovencev pred 20 leti? Borbe za slovensko demokracijo niso nikoli vodili politiki, zato padejo v pozabljeno, brž ko izgube oblast, piše »Delavska pravica«.

Volitve na univerzi

Štiri liste so bile postavljene pri volitvah Društva slušateljev ljubljanske univerze. Relativno največ glasov je dobila slovenska lista »Katoliških akademikov« 145, lista akademskega društva »Jugoslavije« je dobila 120, nacionalna lista društva »Edinosti« 43, levčarska lista 53 glasov.

Tisk v Jugoslaviji

Leta 1938. je izhajalo pri nas 1223 novin in časopisov. Od teh je bilo 25 dnevnikov (1937 jih je bilo 24), 251 tednik (228), 26 listov je izhajalo večkrat na mesec (123), 552 je bilo mesečnikov

Mariborska napoved. Prevladovalo bo oblačno, megleno in deževno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 7,8, danes najnižja 6, opoldne pa 6,8. Padavin je padlo od sinočnjega dežja za 2,1 mm.

Borza. Curih, 14. nov. Devize. Pariz 9,92, London 17,50, New York 44,57, Bruselj 73, Milano 22,50, Berlin 177,75.

Inž. A. Košutić slovenskim delegatom SKDS

iz govora podpredsednika Hrvatske seljačke stranke g. inž. A. Košutića na ustanovnem občnem zboru Slovenske kmetско-delavske stranke (SKDS) v Zagrebu

Kot smo že včeraj obširno poročali, je bil v nedeljo v Zagrebu delegatski zbor skupine »Mladokmetičev« in skupine dr. Lončarja. Na tem zboru je bila izvršena združitev obeh skupin v enotno politično gibanje ter ustanovljena stranka z imenom »Slovenska kmetско-delavska stranka«. Zbor je soglasno sprejel program in statute stranke ter izvolil glavni odbor kot najvišji forum stranke in izvršilni odbor. — Zborovanja, na katero je iz vseh okrajev Slovenije prišlo 237 delegatov obeh skupin, se je udeležil tudi podpredsednik Hrvatske seljačke stranke g. inž. Avgust Košutić, ki je imel ob tej priliki daljši govor, v katerem je med drugim izjavil:

Teško razumem, da vam še danes povsem, kar se je bilo zgodilo, onemogočajo sestanke v lastni domovini ter vam ne dajejo srehe. Ko boste prišli domov, vam bodo očitali, da ne vodite kot gibanje samostojne politike ter da hodite slovenski kmetски človek zborovat v Zagreb. Toda vsi naj si dobro zapomnijo, da iz Zagreba ne vodijo slovenske politike Hrvati, ampak Slovenci sami. Iz poročil posnemam, da ste deležni napadov. Kot vašega prijatelja me silno veseli, da vas napadajo. To je samo dokaz, da vaša stranka obstaja in je močna še prej, ko ste ji postavili program in statute. Mrtvakov pa nihče ne napada.

V imenu Hrvatske seljačke stranke vas iskreno pozdravljam, želeč, da po svoji svobodni volji in tako, kot to najbolje odgovarja slovenskemu narodu, opravite svoj današnji posel v Zagrebu. Pri tem poslu pa nikar ne pozabite, da vam v Sloveniji svobode nihče ne bo poklonil; slovenski narod si mora svojo svobodo priboriti sam.

Največji notranje politični dogodek v zadnjem času je bil sporazum, ki ga poznate. To je plod dolgoletne borbe HSS. Veste, da smo mi realni politiki. Pri nas je kmet sam prišel v svoje roke politiko. In če je pri vas v Sloveniji taka narodna struktura, da tvori večino kmetски človek, boste morali isto pot. Danes se mnogo piše in govori o banovini Hrvatski. In Slovenci zahtevajo zase isto, kar so terjali Hrvati zase. HSS je za to. Toda danes imamo mi polne roke dela z lastnimi vprašanji. Vsem hočemo pokazati, kako je treba banovino urediti. Delo še ni gotovo. To so šele temelji. Delamo pa s polno paro in tako, da nas končnega dela ne bo sram, ampak bo naša banovina vsem narodom Jugoslavije za vzor ter bodo tudi tuji gledali na naše delo z respektom in spoštovanjem.

V naši banovini bo prej ko slej zajamčena vlada kmeta. To se pravi, vlada članstva in pravice za vsakogar, ki je pošten član našega občestva. Trudili se bomo, da bo to delo čimprej opravljeno.

Pravite, da Slovenci pri sporazumu niso sodelovali. Res je. Toda mi jih od tega nismo gonili. Mi tega nismo krivl. Sicer smo to naposled sploh ni bilo vprašanje med Hrvati in Slovenci, ker mi nismo imeli sporov. To je bilo vprašanje med Hrvati in Srbi. Toda tudi nobene nesreče ni, ker Slovenci pri tem niso sodelovali.

Pa, se slovenski zastopniki vseh 20 let sodelovali in stali v vrstah ter pri delu, ki je rodilo zle posledice, zaradi katerih se moralo priti do sporazuma. HSS za to obtožuje slovenskega naroda in slovenskega kmetskega človeka. Mi vemo, da to ni bilo po volji slovenskega naroda in slovenskega kmetskega človeka. Toda mi smo imeli in imamo močna pleča, da nam lahko vse to vzdržali. V nas ni mržnje do slovenskega naroda. Nasprotno, mi smo vedno pri rokah, pripravljani pomagati slovenskemu narodu v njegovi borbi, da pride tudi on do svoje svobode.

Mi poznamo položaj v Sloveniji ter ga smatramo, ko gledamo vaše gibanje, da ste na pravem potu in da bo Slovenija čimprej dobila, kar želi, Slovensko politično življenje gre h kristalizaciji. Z eksperimenti iz preteklosti ne bo nihče več upel, ki bi se jih hotel še posluževati. Imeli boste priliko, da boste Slovenci sodelovali. Toda tudi, ko bo Slovenija svobodna, še ne boste dosegli vsega in cele svobode. Ne bo je pravice, dokler kmet-

ski človek ne bo imel odločujoče besede. Vi ste se odločili za velik in težak posel. Vaša polja še niso zorana. Ni še povsod tal za seme, ki ga sedaj zbirate, čistite in pripravljate za setev. Bodite pa preudarni ter si delo pametno razporedite. Ne izgublajte se v malenkostih. Slovenski kmet mora v politiko, zanj je ne more voditi kdo drugi.

V današnji situaciji bomo vse izvedli in uredili tako, da bodo zadovoljni i Slovenci, i Srbi i Hrvati, in vsi skupaj bomo kot zadovoljni narodi tvorili močno Jugoslavijo, čije skupnost nam bo vsem jamčila svobodo in neodvisnost. Naš voditelj dr. Vladimir Maček budno zasleduje vse dogodke in med njegovimi neštetimi skrbmi je prva ta, da stori vse, da ostane izven vojnega viharja, mirni in nevtralni.

Politične prilike se polagoma normalizirajo. Toda ni naša krivda, ker srbski narod še nima pokreta, ki pa ga že nosi v svojem srcu in duši, da nima svojega kmetskega gibanja. In vprav v tem je težava. Nadejamo pa se, da bo to skoraj mogoče. Mi smo pripravljeni, da mu pri tem pomagamo kot sosedi in bratje s simpatijami, veseleč se in želeč, da se odloči sam ter si izbere tako obliko, ki bo odgovarjala njegovemu srcu in njegovi duši. Tudi v Sloveniji gre za to. Kako JRZ to danes presoja, to je njena zadeva. Zdi pa se mi, da tudi tam vedo, da je treba nehati s komploti proti HSS. Tudi JNS se ozira okoli in opazuje. Kako se bo vse to razvilo, bomo videli. Čutimo pa, da se v Sloveniji prilike ne bodo prej normalizirale, dokler v Sloveniji ne zaori glas

slovenskega kmetskega človeka. Slišal sem iz vaših poročil, kako se vam v lastni domovini godi. Toda tega ne bodo mogli skrivati in dušiti, kajti tak način ni ne slovenski in ne človečanski. Budno in s simpatijami bomo spremljali vaše delo in po tem sodili, kako daleč ste že vi. In vi se z nami vred ravnajte po znanem izreku iz svetega pisma: Pomagaj si sam in jaz ti bom pomagal. Tega nauka se je treba držati in se po njem ravnati. Imate sovražnike, ki vas napadajo, vas dušijo. Toda pomnite, kar pravi Nemeč: »Viel Feinde, viel Ehre!« Mnogo sovražnikov, mnogo časti! Poglavitno je, da sami med seboj niste sovražniki. Naj kričijo nad vami, naj vas preganjajo in zapirajo. Nikar ne tarnajte. Pravične misli, ki jo oznanjate, se bojijo.

Čul sem, kako nekateri ljudje pravijo, da je sovjetska Rusija že na Karpatih ter bo vsak čas že v Mariboru. Kako kriva je ta misel, ki jo širijo ljudje tuje ideologije. Kdor tuje nauke nosi in razglašča, tega prezirajo sami tisti, od katerih in za katere so ti nauki namenjeni. Vi pa se vrnite k sebi, vase, k narodu. Pomnite pa: kar je tuje, je tuji interes, vse, kar je tuje, človeka zaslužuje. Kdor pa hoče biti svoboden, mora živeti po svoji ideologiji in svoji pameti.

Vem, da je vaš program dober. Ne dopustite, da ostane samo beseda. Ponesite ga kakor luč. Toda luč postavite na mizo, ne pod mizo, da jo bo videl vsak, ki bo prišel k vam v vašo hišo. Treba bo požrtvovanja in vsakovrstnih žrtev. Toda je preko tega pride uspeh, pride svoboda.

Novice

Žrtev požigalčeve roke

Celje, 14. nov.

Sinoči nekaj pred 20. uro je znepada začelo goreti gospodarsko poslopje posestnice Kožušove, po domače Škrablove v Trnovljah pri Celju. Ogenj se je bliskovito razširil ter zajel zraven gospodarskega poslopja stoječi veliki Kožušov kozolec. Gorelo je tako močno, da je bilo vsako gašenje nemogoče. Na kraj ognja je takoj prihitelo pet gasilskih čet, ki so se pa mogle omejiti le na reševanje okrog stoječih poslopij; saj je obstajala resna nevarnost, ker so bila okoli stoječa poslopja krita s slamo. Pogorelo je mnogo krme, ves pridelek, pol-

sko orodje, mlatilnica, ki je bila last posestnika Franca Mahmeta. Sosodje in gasilci so mogli rešiti samo živino. Hecela je pogorelo tudi gospodarsko poslopje posestnika Fazarinca.

Odsvit ognja je bil viden daleč po Savinjski dolini. Na kraju ognja se je zbralo okrog 1000 ljudi, ki so deloma tudi pomagali pri reševalnih delih. Dosedanja preiskava je ugotovila, da je bil ogenj podtaknjen. Škode je 300.000 din, ki pa je le deloma krita z zavarovalnino. Gasilci so gasili po pol dveh zjutraj, dočim so trnoveljski gasilci ostali na stražni službi vso noč.

Roparski napad

Okoli polnoči sta v Malih Braslovčah vdrla v hišo posestnice Marije Prislavnove dva neznanca roparja. V hiši so spale tri ženske. Eden od roparjev je oddal nanje strel, ki pa k sreči ni zadel. Roparji so prebrskali vso hišo. Na kljice na pomoč pa so prihiteli sosede, ki so roparje prepodili.

o Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani opozarja vse zavarovane člane, da posluje sodišče od novembra dalje v Ljubljani, Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice II. nadstropje, soba št. 14.

o Novo poštno poslopje so pričeli graditi v Kranju. Staro hišo, kjer je bil rojen umiv. prof. dr. Viktor Korošec, so že podrli.

o Tudi našim državljanom revidirajo nemške obmejne oblasti obmejne izkaznice, s katerim je dovoljen prehod preko meje. Revidiranje opravlja ekspozitura politične oblasti v Radgoni.

o Stinavka in parkljevka sta se pred dnevi pojavili po Slovenskih goricah. Za nevarno boleznijo je obolelo mnogo goveje živine. Med živinorejci vlada strah, da se bolezen ne razširi v večjem obsegu.

o V St. Ilju je umrl 9 t. m. v starosti 59 let znani bivši hotelir Avgust Stelcer. Pred vojno je imel v Celovcu hotel Trabesinger, ki je bil nekak naš narodni hotel, kjer se je zbirala vsa narodna družba. Po preobratu pa je prevzel restavracijo Narodni dom v Mariboru. Že več let je bival na posestvu svoje sestre v St. Ilju.

o Smrt v prepadu. V Bobnu pri Trbovljah se je pripetila nenavadna smrtna nesreča. 42letni rudniški poduradnik Stanko Grozdnik je bil s svojo ženo na izprehodu. Grozdnik se je naslonil na obcestno ograjo, ki je varovala potnike pred prepadom. Ograja se je zlomila in mož je strmoglavil v prepad, kjer se je ubil.

o Poldrugi kilogram težka jurčka je našel podeželski pismonoša Ivan Fekonja iz Gornje Radgone.

o V kočevskem rudniku je postalo živahnije, ker se je zaradi povečanega kontingenta naročil za državne železnice obrat precej povečal. Med rudarji je zavladalo zaradi tega veliko veselje.

Podražitev moke

Iz vseh krajev naše države poročajo, da ima podražitev pšenice in moke zelo slabe posledice. V nekaterih večjih krajih v drugih banovinah so peki povisali tudi krušne cene. Zlasti je občutno poskočila cena kruhu v Beogradu in Zagrebu.

n Stavka pristaniških delavcev. Na savskem in donavskem pristanišču je stopilo v stavko 1500 delavcev. Delavci zahtevajo višjo plačo. Z njimi se solidarizirajo tudi šoferji, ki odvažajo material iz pristanišč.

Celje

c S kanalizacijskimi deli v Prešernovi ulici v smeri proti novi palači Pokojniskega zavoda na Krekovi cesti, so včeraj pričeli.

c Konji so se splašili 17letnemu posestnikovu sinu Ivanu Pospuhu iz Zabuškovec. Pospuh je pri tem padel z voza in si zlomil levo ključnico. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c Bencina je zmanjkalo v Celju. Pri trgovcih ga ni dobili in tudi bencinske črpalke, ki so oskrbovale motorna vozila z bencinom, so zaprte.

c K tragični smrti Pavla Gojšnika v Konjski gori. V soboto smo obširno poročali o tragični smrti v Konjski gori, kjer so v neki drči našli ustreljenega 19 letnega posestnikovega sina iz Bukovja pri Frankolovem. Položaj, v katerem so našli mrtvega kaže, da je nesrečen slučaj menda izključen in je Gojšnik najbrže postal žrtev divjega lovca. Preiskava se v tej smeri nadaljuje.

c Ljudsko vseučilišče. Sinoči je bilo prvo pedagoško predavanje. Predaval je prof. dr. Pavel Strmšek o temi »Dom podpira in ovira šolo«. Danes zvečer predava učitelj Franjo Roš o temi »Otrok vstopa v šolo«, jutri predava učitelj Zdravko Kovač o »O posebnih težkočah pri vzgoji in učenju«. Predavanja so namenjena staršem in prijateljem mladine.

c Razpisane službe. Mestno poglavarstvo v Celju razpisuje 4 mesta policijskih tražnikov in 2 mesti policijskih agentov. Prosilci ne smejo biti oženjeni in ne nad 30 let stari. Dalje razpisuje mestna občina mesto nadzornika živil. Prošnje, opremljene z dokumenti je vložiti pri predsedstvu mesnega poglavarstva najkasneje do 10. decembra.

c Smrtna kosa. V Liscah 49 pri Celju je umrla 53letna posestnikova žena Alojzija Spiljakova, v javni bolnišnici pa 58 letni čevljar Rudolf Iskrač iz Ivence pri Vojniku.

c Iz ljubosumnosti je obstrelil neki Stanko Milič zvečer v drevoredu na Glaziji 23letno tovarniško delavko Ido Šimenkovo. Strel je dobila v hrbet. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je že izven nevarnosti.

c Poskusen samomor na železnici. 18 letna služkinja Antonija Pahernikova iz Vuzenice se je vrgla včeraj pri Slovenjgradcu pod osebni vlak. Lokomotiva jo je odbila. Dobila je težke poškodbe na glavi in desni nogi. Prepeljali so jo v slovenjgraško bolnišnico.

Ptuj

p Zborovanje sokolskih prosvetarjev. Minulo nedeljo so zborovali v Ptuj sokolski prosvetarji ptujskega okrožja. Iz Maribora je prispel župni prosvetar Dojčinovič. Na več urnem zborovanju so razpravljali, kako se naj poživijo sokolsko prosvetno delo.

p Karambol na Ljutomerski cesti. V nedeljo zvečer se je vračalo iz Slov. goric več motociklistov. Med njimi tudi Pušnik Vlado, dnevničar davčne uprave v Mariboru. Z njim je bila Brumec Anica, učiteljica iz Ptujске gore. Na Ljutomerski cesti je Pušnik zavozil v kup gramoza. Oba sta se prevrnila. Pušnik je dobil težje poškodbe, Brumec pa lažje. Njun padec je zmedel motocikliste, ki so se vozili tik za njima. Tudi ti so popadali z motorjev in odnesli le lažje poškodbe.

p Dva napada. Ko se je Fridauer Martin, kočar iz Turnišča pri Ptuj, mudil na živinskem sejmu v Ormožu, ga je napadel neznanec z ročico. — Čepeka Franca, kočarja iz Barislavcev pri Sv. Vidu so prepeljali v ptujsko bolnišnico. njimi je bilo neko staro sovraštvo. Oba s oprepeljali v ptujsko bolnišnico.

p Zrve alkohola brez konca in kraja. Po ptujski okolici se uživa zdaj alkohol čez mero vse vprek. V pijanosti nastajajo nešteti krvavi pretepi. Tako je bilo tudi v Dežni pri Podlehniku, kjer je Mohorko Ferdinand zabolil v hrbet Mohorka Jakoba, viničarja iz Dežne.

Strokovna šola za naše delavstvo

Delavska zbornica v Ljubljani je ustanovila delavsko strokovno šolo, na katero vabi vse delavstvo, ki čuti veselje do posebne kulturne, socialno-gospodarske in strokovne izobrazbe, da se do 1. decembra prijavijo kot kandidati za redne učence. Prijave je treba poslati Delavski zbornici v Ljubljani. Strokovna šola je ustanovljena v smislu zakona o zaščiti delavstva in pravil Delavske zbornice.

V strokovni šoli se bodo vzgojili vodi-

teli delavstva, ki bodo po končani šoli lahko prevzeli vodstvo strokovnih organizacij, dalje bodo širili med delavstvom narodno in stanovsko zavest, vodili krajevne delavske ustanove ter bodo skratka poklicani zagovorniki in branitelji delavstva. Teoretični pouk do trajal od 15. januarja do 15. marca, praktičen pa do 15. aprila. Praktičen del pouka se bo opravil na terenu. Gojenci za šolo so redni in izredni. V šolo se bo sprejelo do 20 rednih učencev od 18. do 30. leta

starosti. Vsak učenec dobi pri delodajalcih brezplačni dopust, vzdržuje pa ga šola. Dne 24. decembra se bo vršil za prijavljene kandidate sprejemni izpit. — Tečajni izpiti se bodo vršili po teoretičnem pouku, diplomsko izpričevalo pa se bo izdelalo šele, ko bo učenec absolvirati praktični del šole. Šola bo napravila s svojimi učenci tudi več učnih ekskurzij: na Jesenice, v Trbovlje, Kranj, v tiskarska podjetja in drugam.

Maribor

Po težkem delu zopet v domovini

Sezonski delavci se že vračajo v večjih skupinah, veseli, da so se vrnili spet domov

Že nekaj dni se v večjih skupinah vračajo preko meje naši sezonski delavci, ki so v borbi za kruh odšli v tujino. Kdor vidi te delavce, lahko opazi, kako jim od sreče žare obrazi, ko so spet v domovini. Saj ni nihče šel rad z rodne grude, vendar njihova pričakovanja niti malo niso bila uresničena.

Na glavnem kolodvoru so sezonski delavci lepo sprejeti. V kolodvorski restavraciji dobe toplo okrepčilo in nato se prične v čakalnici »veliko delo«. Vsi, mladi in stari, vneto pišejo svojim znanjem razglednice in pisma ter jim izražajo veliko veselje nad povratkom v domovino. Oni dar sem gledal mladega postavnega fanta, ko je z okorno roko pisal dolgo pismo. Pristopil sem in se pričel z njim razgovarjati. Pravil mi je, da piše svojemu dekletu v Prekmurju in ji sporoča, da se vrača iz tujine, kamor ne bo nikoli več šel. Pripovedoval mi je tudi, da je doma boljši košček kruha, kakor pa v tujini maslen kruh, ki je prepo-

jen s krvavim znojem našega sezonskega delavca.

Sedaj so prišli prvi sezonski delavci nazaj, oni, ki niso mogli dočakati konca določenega po delovni pogodbi. Hrepenenje po domači grudi je bilo preveliko, da bi se mu bili mogli upreti. Prvi sezonski delavci so pripovedovali, da je onstran meje nad 10.000 naših ljudi, ki se bodo te dni vračali. Več posebnih vlakov jih bo vrnilo domovini. Na kolodvoru imajo zanje že vse pripravljeno

in čakajo samo še obvestila, katerega dne bo prispel prvi večji transport.

Sezonski delavci so izredno veseli, ker jim nemške marke menjajo po uradnem tečaju, da niso še pri tem oškodovani, ko so vendar njihovi prihranki tako skromni. Letos je bil njihov celotni zaslužek mnogo manjši, kakor pa prejšnja leta. Vzroke je gotovo treba iskati v mednarodnih zapletljajih, ki so povzročili, da so se mnogi sezonski delavci predčasno vrnili domov.

12 gosi za Martinovo soboto

Menda še nikoli ni bilo pred Martinovim na mariborskem trgu tako malo gosi kakor letos. Ves teden je bilo na trgu prodanih okoli 30 gosi, na Martinovo soboto pa samo 12. Zato pa je bilo na trgu več ostale perutnine. Kmetice so pripeljale v soboto 816 piščancev, 122 kokoši, 28 puranov, 14 rac in poleg tega

še 28 domačih zajcev. Kokoši so prodajali po 20 do 30 din; par piščancev je veljalo 30 do 65 din, gosi so bile po 40 do 45 din. Cena gosi se je zadnji dan znatno dvignila. Purane so prodajali po 35 do 65 din, race pa po 14 do 18 din. Domači zajci so veljali 4 do 25 din.

Maistrovim borcem!

Prošnje za podelitev spominske kolajne, kakor je bilo že objavljeno v dnevnem časopisu, ni potrebno za enkrat predlagati, ker bo Zveza Maistrovih borcev razposlala vsem svojim članom tiskane formularje za prošnjo, ki se bodo morali točno izpolniti. Vendar je nujno potrebno, da si vsak posamezni že sedaj preskrbi vse potrebne dokaze. Listine itd., katerih prepisi morajo biti overovljeni od sodišča.

Rok za dostavljanje prošnji Zvezi Maistrovih borcev je 1. januar 1940.

Opozorjamo vse one borce, ki še niso člani Zveze Maistrovih borcev, da se bodo njih prošnje obravnavale in vzele v nadaljnji postopek le tedaj, če bodo pristopili v članstvo Zveze najkasneje do 1. decembra 1939. Vsi oni borci, ki bodo zamudili gornji rok in pristopili pozneje v članstvo, bodo morali poslati svoje prošnje pristojnemu vojnemu okrožju.

Tretja podražitev bencina

Na seji bencinskega odbora v Beogradu so sklenili povišanje cene bencinski mešanici za 30 par pri litru. To je v enem mesecu že tretje povišanje. V enem mesecu se je zvišala cena bencinski mešanici za 75 par, od lanskega leta pa za 95 par ali 18 odst. Podražitev bencina utemeljujejo s podražitvijo bencina v Romuniji. Seji, na kateri so sklenili

povišanje, so prisostvovali poleg ministrskih zastopnikov tudi zastopniki Avto-kluba, Zveze avtobusnih podjetij in industrijskih rafinerij. Bencinska mešanica bo veljala v sedežih banovin 6,20 din, v krajih, ki so do 50 km oddaljeni od teh mest, 6,45 din, v ostalih krajih pa 6,55 din liter.

Kako je z mlečno akcijo

Na članek pod gornjim naslovom v »Večerniku« z dne 11. XI. t. l. pojasnjujemo sledeče:

Obseg in način mlečne akcije je odvisen od sredstev in možnosti, ki jih ima ista na razpolago.

Dobavljanje mleka po šolah obsega šolske vrte, osnovne, meščanske in srednje šole. Tako se porazdeli na razne šole dnevno po 300 do 350 brezplačnih in 80 do 150 plačanih obrokov. Vsega mesečno okrog 3000 litrov mleka. Mleko je od zdravih, glede tuberkuloze preizkušenih krav in pasterizirano napolito v posamezne steklene posode, pokrito z lepenkastim pokrovom ter še toplo dostavljeno z avtom v šole. Prejemajo ga revni in zdravstveno potrebni otroci, predlagani od posameznih šolskih uprav v sporazumu v Zdravstvenim do-

mom.

Zahtevati od mlečne akcije, da bi oskrbovala vse, ki so potrebni, ni mogoče spričo skromnih sredstev in kuhinjske kapacitete, ki zmore kvečjemu 150 do 180 litrov mleka dnevno.

Namen je pomagati pač najhujšemu siromaštvu in dobavljati za plačilo nekaterim, ki so zmožni plačila ter obračati pažnjo javnosti na važnost pitja mleka iz higiensko-zdravstvenih ozirov.

Pisec članka, ki se podpisuje »Prizadeti«, ima vedno možnost, sporočiti upravi Zdravstvenega doma ali pa šolskemu vodstvu svoje šole, v čem je prizadej. Cena za plačljive obroke po 0,75 din za tri desetinke litra z ozirom na dnevno ceno mleka in režijo pasteriziranja ter dobave ni pretirana.

Zdravstveni dom.

Seno vedno dražje

Tudi na mariborskem trgu se opaža občutno pomanjkanje sena. Dočim so prejšnja leta pripeljali na vsaki tržni dan velike količine sena, otave in druge krme, so sedanjí tržni dnevi zelo klavni. V soboto so pripeljali kmetje samo pet voz sladkega sena, ki so ga prodali

po 90 do 100 din metrski stot, dočim so prej dobivali za njega polovico manj. Otave in detelje sploh ni bilo na trgu. Samo voz ržene slame je bil poleg sena. Slamo so prodajali po 50 din metrski stot.

Kdo je mrtvi starček?

V gostilni Frančiške Filipičeve v Kneza Koclja ulici se je nenadoma zgrudil okoli 60 let stari možki, visoke postave in oblečen v ponošeno obleko. O tem so takoj obvestili rešilno postajo, ki je

starčka pripeljala v bolnišnico. Neznanec je danes zjutraj umrl, ne da bi se bil zavedel. Pokojnikova identiteta i. znana. Kdor bi o njem kaj vedel, naj se zglaši v upravi tukajšnje bolnišnice.

UBOJ PRI SLOVENSKI BISTRICI

V gostilni Šlamberger v Klopah pri Slovenski Bistrici so se v nedeljo večer sprli pijani fantje. Odšli so iz go-

stilne in na cesti trčili na družbo več fantov iz sosednje vasi, ki so se tudi pošteno navlekli Martinovega vina. Razvil se je pretep, med katerim se je mr-

tev zgrudil. 22-letni posestniški sin Simon Dobnikar, trije drugi pa so bili teže in laže ranjeni.

m Učiteljsko II. drž. dekl. ljudske šole v Mariboru je darovalo 100 din za šolsko kuhinjo v počastitev spomina g. Stefana Verbeke, očeta tovarišice Alojzije Pepelnjakove.

m Ljudska univerza v Mariboru. V petek predava znani publicist, organizator »Seljačke sloge« in sodelavec predsednika dr. Mačka, dr. Rudolf Bičanič o temi »Vojno gospodarstvo in kmečka politika«. Pričkal bo vojno gospodarstvo na podlagi izkušenj preteklosti in osvelil probleme sedanjosti s posebnim ozirom na nevtralne države agrarne jugovzhodne Evrope. Nakazal bo smernice kmečke politike v dobi vojnega gospodarstva in označil možnosti, ki se nudijo za oveljavljenje načrtnega gospodarstva.

m Zandarmerijski podpolkovnik Franjo Knežević se mudi v Mariboru kjer inspicira delo tukajšnje zandarmerijske čete.

m Na študentski Ljudski univerzi predava v četrtki inž. Večerjevič »O naši prehrani«. Začetek ob 7. (19.) uri, pred predavanjem tedenske slike.

m »O slovenskem izseljeniškem vprašanju« bo predavala v sredo v dvorani Delavske zbornice ga. Milica Stupanova. Začetek predavanja ob 20. uri.

m Na dražbi je bila večerj prodana hiša slikarskega mojstra Jurija Jutršnika v Jerovškovi ulici 34. Hišo je kupil za 303.500 din Karl Brezner s Koroške ceste 40.

m S tovornim avtomobilom je nekdo trčil v kandelaber na Glavnem trgu in zbil električno svetilko.

m Tatvina motornega kolesa. Trgovskemu pomočniku Mirku Konradu je nekdo odpeljal izpred zadruge železniških uslužbencev na Frankopanovi cesti motorno kolo vredno 7000 din. Ko je Konrad pogrešil motor, se je odpravil v sosednje ulice in zagledal neznanca, ki je tiščal njegov motor. Tat je odvrnil vozilo in pobegnil proti Studencem.

m Dva kolesarja sta trčila večerj na vogalu Frančiškanske in Kneza Koclja ulice. Pri tem si je delavka Milena Gačnikova poškodovala hrbtenico.

m Spet tatvina kovčega. Železniški uradnik Darinki Gornikovi iz Ljubljane je nekdo iz veže Vlahovičeve gostilne na Aleksandrovi cesti ukradel kovčeg z obleko in perilom v vrednosti 1500 din.

Učiteljsko zborovanje v Slov. Bistrici

V zvezi z občnim zborom je imelo učiteljsko slovenjebistriškega okraja v Slov. Bistrici svoje prvo letošnje zborovanje. Po pozdravnem nagovoru je predsednik Miloš Tajnik v daljšem poročilu nakazal smernice za bodoče delo učiteljsstva v organizaciji in izven nje, kjer naj se pokaže aktivnost vsakega poedinca. V oktobru je bila ministrstvu prosvete izročena posebna spomenica, v kateri je poudarjena potreba po zvišanju prejemkov. V prihodnjem šolskem letu bo primanjkovalo v dravski banovini 160 učiteljev. Akontacija na prejemke do upokojitve je spet dovoljena.

Po tem situacijskem poročilu je bil občni zbor. Predsednik je pri tej priliki poudaril številnejšo udeležbo na zborovanjih, potrebo po večji aktivnosti članstva in večji odziv predavateljev iz lastnih vrst. Lani je bilo 5 zborovanj. Društvo šteje 64 članov.

Soglasno so bili izvoljeni: Miloš Tajnik, Avgust Kopriva, Danica Alt, Ivan

m kolo je zamenjal nekdo mesarju Antonu Delakordi. Ta je pustil svoje kolo pred mesnico na Glavnem trgu. Ko se je vrnil je našel tuje staro kolo.

m Zastrupila se je, ker je zaužila na pačno zdravilo 21letna služkinja Marija Zemljičeva z Glavnega trga v Mariboru. Zastrupljenka se zdravi v bolnišnici.

m Dve nezgodi. S sekuro si je presekal piščal na nogi 39letni strojnik drž. železnice Josip Kozel. — Rebra in roko pa si je polomila pri padcu v jarek pri neki študentski gostilni 62letna Alojzija Severjeva iz Delavske ulice.

m 13 letni junak noža. Pri Sv. Barbri je 13letni raznašalec kruha P. J. z nožem zabodel 73letnega posestnika Jurija Zorabca, ki so ga morali prepeljati v bolnišnico.

m Lizol v jabolčniku. Neki mesar v Slovenskih goricah je zlit v sod jabolčnika veliko količino lizola in silil ženo ter svoje pastorko, da bi to pijačo pil. Seveda ga orožniki ovadili sodišču.

m Obvestilo. Uradni dan Zbornice za TOI se vrši radi plenarne seje ta teden šele v četrtek, dne 16. novembra, v pisarni Združenja trgovcev, Jurčičeva ul. 8/I. — Združenje trgovcev za mesto Maribor.

m Upokojenec, upokojenke iz Tezija, pridelite v sredo, 15. novembra, ob 17. uri na zborovanje v gostilno Saboder, Pijaska cesta, zaradi II. draginjskega razreda.

m Olepševalno društvo za magdalensko predmestje. Umrl je dolgoletni odbornik Olepševalnega društva za magdalensko predmestje g. Fran Debevc, šef progorne sekcije državnih železnic. Pozivamo vse kolege, odbornike in ostalo članstvo, da se polnoštevilno udeležijo pogreba, ki se vrši jutri popoldne ob pol 4. uri iz mesne mrtvašnice na Pobrežju.

m Nočna lekarniška služba (od 11. do vključno 17. nov.): lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18. tel. 27-01; lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Kino Esplanade. Do vključno sredo izborni češki film »Nedolžnost«. Četrtek svetovna senzacija »Magnetova črta«.

* Grajski kino. Danes nepozabna Stranova opereta »Netopir«. Lida Barova, Hans Söhnker.

* Kino Union. Do vključno točka »Kavalirji Nj. Visočanstva«, sijajna komedija, salve smeha, izvrstna zabava.

Mariborsko gledališče

Torek, 14., ob 20.: Hinavci. Premiera.
Sreda, 15.: Zaprti.
Četrtek, 16., ob 20.: Navihanka. Red C.

Radio

Sreda, 15. novembra
Ljubljana: 7. Jutrnji pozdrav; 7.15 in 12. Plošče; 13.02 Mandoline in balajke; 18. Mladinska ura; 18.40 Stari slovenski ljudski plesi; 19.20 Nar. ura; 20. Prepos iz ljubljanske opere. — Zagreb: 13.10 Plošče. — Beograd (kratki val); 22.10 Opereta. — Sofija 11. Popularni koncert; 11.45 Opoldanski koncert; 20. Donizettijeva opera »Lucia di Lammermoor«; 20. in 22.30 Plesna glasba in popularni spori. — Milan: 21. Zandonajeva opera »Conchita«. — Budimpešta: 19.30 Prepos. Rim: 17.15 Vokalni koncert.

ANGLEŠKA KONTROLA NAŠEGA UVOZA

Trgovinska zbornica v Zagrebu sporoča vsem uvoznikom, da si morajo pri uvozu blaga preko morja priskrbeti od najbližjega angleškega konzulata certifikat, s katerim se potrjuje, da je uvoženo blago namenjeno porabi v Jugoslaviji. V certifikatu je treba navesti tudi ime ladje, na kateri se je blago prevažalo.

Ne pozabi naročnine!

Čuk, Franjo Logar, Blaž Lah in Ivan Kovič z namestniki Gerbičem, Vokačem in Živkom. V nadzornem odboru so Nevačan, Cvetkova in Dobnik, v finančnem pa Andrej Stefancioza, Miklavc, Janžekovič, stanovsko častno razsolje pa tvorijo Metlika, Rak, Štern in Ločičnikova.

Posebno važen je predlog o zahtevi učiteljsstva za zvišanje prejemkov, kar se utemeljuje z rapidnim naraščanjem draginje, v zvezi s tem naj se odpravijo draginjski razredi, poročenim učiteljem naj se vrnejo vse pravice. Nepravilno naj se navijanje cen naj preneha. Uvedejo naj se načrtna predavanja. Pristop k »Pedagoški centrali« je neobvezen. Člana rina ostane ista. Ob zaključku je bil posredni spomin umrlih zaslužnih članov. Jožeta Kokla iz Studence in Karoline Hinterlechnerjeve. V njem spomin se nakazuje za »Učiteljski dom v Mariboru« 200 din. Prihodnje zborovanje bo na Pragerskem.

Zanimivosti

Aprovizacijske nakaznice pred 3000 leti

Kitajci, Grki in Indijanci so že v starem veku uporabljali nakaznice za razdeljevanje hrane

Bitka za pravično razdelitev življenjskih dobrin je večna. Posebno akutna pa je, kadar zaidejo ljudstva v stisko ter gozi pomanjkanje in lakota, kar se pojavlja zlasti v vojnih dobah. Danes spet ves svet govori o listkih in nakaznicah za življenjske dobrine, vendar pa to ni nič novega. Ta način razdeljevanja dobrin ne sega samo v bivšo svetovno vojno z njenimi proslulimi aprovizacijskimi nakaznicami, ampak daleč v zgodovino človeštva.

Najstarejše aprovizacijske nakaznice so zasledili na Kitajskem. Ko je dinastija Ču vodila leta 1100 pr. Kr. vojno proti dinastiji Čangi, je riž kaj slabo obrodil ter je grozila deželni huda lakota. Cesarji dinastije Ču so zaradi tega uvedli regula-

cijo razdelitve življenjskih potrebščin. Prebivalstvu so bile razdeljene posebne male lesene ploščice, namočene v neko lužilo, čigar tajnost je bila znana samo vladi. Te lesene ploščice so predstavljale nakaznice za hrano in druge potrebščine.

Ko je perzijski kralj Kserkses 481 pr. Kr. napadel Grke, ki so se postavili v bran pod špartanskim vodstvom, je nastala v Grčiji velika lakota in pomanjkanje. Pogumni branilec Sparte, Leonid, je v stiski predlagal, naj ima oni, ki je močnejši in mora braniti domovino, pravico do večjega obroka hrane. Merilo za to moč bodi met diska in kopja. Kdor je vrgel disk ali kopje čez določeno črto, je dobil pergamentno nakaznico, ki ga je upravičevala do večjega obroka hrane. Smotrno regulacijo razdeljevanja do-

brin pa so zasledili tudi v Severni Ameriki med nekaterimi indijanskimi plemeni, ki so danes že izumrli. V pokrajini Yukonu je nastopila lakota, ki je grozila iztrebiti nekatera indijanska plemena. Kot rešitelj se je pojavil indijanski svečenik, ki je predlagal, naj se vse dobrine zberejo na določenem kraju pod strogim nadzorstvom. Tja so potem hodili Indijanci po hrano in druge potrebščine. Zelo originalno pa so izdajali potrdila onim, ki so obrok dobrin že prejeli. Vsakomur, ki je obrok sprejel, so nad čelom ostrigli lasce. Ko so mu lasje spet zrastle, je smel priti po novi obrok. Indijanci so se takrat rešili lakote ter dočakali bogate žetve, ki je prinesla med plemena znova blagostanje.

Kolonialna pomoč Franciji

Pariški »Excelsior« piše o pomoči, ki jo dajejo kolonije Franciji. Posebno hvalehno je Senegalce, ki so močni, disciplinirani in z lahkoto prenašajo vojne težave. V dolgih tisočletjih so bili Senegalci osebna straža turških in maroških sultanov. Malgašci z Madagaskarja so sicer manj odporni, vendar najboljši strelci. Za napadalne oddelke pa so najpripravnejši Moisi, gorska plemena iz Anama. Ana-

miti so zelo inteligentni ter jih lahko uporabljajo kot odlične strelce in tudi kot specialiste. Somalci so dobri pešaki, najboljše francoske kolonialne čete pa predstavljajo Arabci in Berberi. Med svetovno vojno je bilo 354.000 mož iz kolonij v francoski vojski, 275.000 se jih je borilo v Evropi. Sedaj računajo, da bo Francija kmalu imela 2 milijona vojakov iz svojih kolonij.

24 let je čakala na zaročenca

Italijan Kamilo Horti iz okolice Milana so je zaljubljen v vaško dekle. Leta 1915 je moral v svetovno vojno, doma je pustil ljubico z otrokom pod scem. Rodilo se je dete, njega so pa zajeli Avstrijci 1. 1916.

Horti je odšel na rusko bojišče. Od tedaj ni bilo za njim več sledu. Šele danes po 24 letih se je vrnil v Italijo. Pripovedoval je, kod vse so ga gonili v Rusiji in

kako se mu je posrečilo pobegniti. Doživel je zlom carskega režima in boljševiško revolucijo. Ušel je na Daljnem vzhodu in preko Ceylona došel v Indijo. Po 24 letih odsotnosti se je vrnil iz Indije v Italijo, kjer ga je v rodnem kraju še vedno čakalo zvesto dekle z leporaslo hčerjo. Srečni par je stopil lepo raslo hčerjo. Srečni par je stopil Horti v miren pristan prve ljubezni.

Muzej češkega Srečka Kosovela

V mestnem muzeju v Prostějevu na Češkem so te dni uredili in otvorili za javnost poseben oddelek, v katerem so nameščeni razni predmeti, ki so kakor koli v zvezi s prezgodaj umrlim češkim proletarskim pesnikom Jiří Wolkerjem. V tem oddelku so pisalna miza, za katero je mladi Jiří pisal svoje prve verze, svoj prvi upor proti krivici, svojo prvo obtožbo ponižanih in razžaljenih, poleg

mize postelja, na kateri je umrl 3. Jan. 1924 jedva 24-letni češki Srečko Kosovel. Muzeju je Wolkerjeva mati odstopila tudi klavir in gosli, mnogo umetniških slik, fotografij, šolska spričevala, nad sto Wolkerjevih rokopisov pesmi in proze, zbirko kritik o njegovem delu in celo Wolkerjevo knjižnico. Oddelek je uredila sama mati pokojnega pesnika Zdenka Wolkerjeva, znana češka pisateljica.

Posvet Gandhija z indijskim podkrajem je končal brez zaključka. Gandhi je izjavil, da mora Indija čimprej dobiti ustavo.

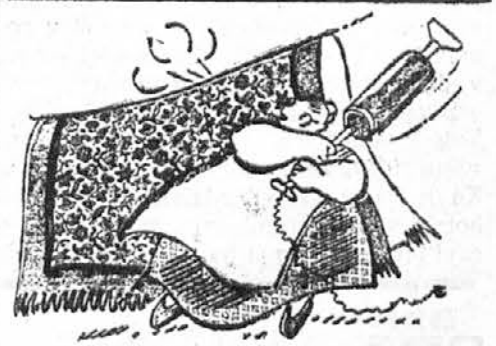
Točno izjavo o vojnih ciljih je zahteval Roosevelt od angleške vlade, kar je posebno vzradostilo angleško opozicijo, ki hoče energičnejšega nastopa proti kršiteljem miru.

Naturin, nova obveza za rane. Je to kakor papir tanka obveza, ki se v vodi naglo razkuži in zaradi upogljivosti prilagodi vsaki obliki rane. Od gumija ima to prednost, da prepušča vodo in se rana hitreje celi. Ne prepušča pa mazil, se počasi posuši, zgrbanči in tako pripomore, da se šivi nategnejo in bolje zrastejo. Naturin se opere in spet znova uporabi.

RAD BI ZADNJI LAGAL
Trije lovci Pif, Paf in Pof so se našli v krčmi. Začeli so se pogovarjati o svojih lovskih trofejah in Pif je ponosno pripovedoval:
— Včeraj sem ustrelil zajca, ki je tehtal 10 funtov.
— Kaj? Deset funtov? Moj najtežji letošnji zajec je tehtal 16 funtov! se odreže Paf.
— Kaj bosta vidva! zamahne Pof z roko. Zajca izpod 20 funtov sploh ne streljam.
Pif začne naenkrat jokati.
— Čemu jokaš Pif?
— Ah!
— Kaj ti je?
— To je že preveč! Vedno moram začeti jaz prvi s pripovedovanjem...

Zora Petelinčkova je postala lani lastnica lepe vile z vrtom. Vsa srečna se izprehaja prve jeseni po vrtu. Vzradošen prihili k njej mož Gustlček:
— Ljuba Zorica, ugledal sem v vrtu prvi špargelj. Ali ga hočeš sama utrgati?
Zora se zadovoljna nasmehne in de:
— Ne, moj dragi Gustlček, to bova opravila skupaj. Ti ga boš odtrgal, jaz ti pa bom držala lestvo...
— Kaj, vam ne ugaja moje pecivo? se čudi krčmarica. Znala sem že peči preden ste vi prišli na svet.
— Že, že! se odreže gost. Toda, čemu mi servirate tisto pecivo sele danes...

Domišljavost je tista, ki izgublja bitke. (Napoleon.)

— Ne morem razumeti, zakaj bi naj bil sesalec za prah praktičnejši od iztepača.

Kakšna je zračna obramba Londona

V svetovni vojni, ko so nemški zrakovlovi napadli London, je vsa zračna obramba vele mesta obstajala iz 4 šest-funtnih topov, 6 avtomatskih enfuntnih topov ter treh mornariških tripalčnih topov. Slednji trije topovi so bili obenem najsposobnejše tedanje orožje v zračni obrambi Londona.

Kasneje so vpregli več brzostrelnih topov, toda praksa je pokazala kaj slabe uspehe. Čim so se pojavili Nemci, je dirjalo po mestu več baterij topov s hitrostjo 80 km na uro. Ljudje so se morali naglo umikati v veže, da jih motorizirani topovi niso povozili. Ni bilo časa za izogibanje, treba je bilo naglo delati.

Kasneje so Angleži naglo izpopolnili

svojo zračno obrambo in od 19. maja 1918 se Nemci niso mogli več pojaviti nad Londonom. Mesto so razdelili na centralno in okoliško cono, ki je v širokem pasu obdajala mestno sredino. Povsod so bili razpostavljeni topovi, ki so lovili letala v strelne klešče. Ob izlivu Temze so dvignili v zrak mreže do 2500 metrov visoko. Mrežno steno so postavili tudi na severni in deloma južni strani mesta. Tako organizirana londonska zračna obramba je imela 249 protiletalskih topov, 4 zračne mreže, 323 reflektorjev, 159 lovskih letal za dnevne plete in 123 letal za nočne manevre. V noči 19. maja 1918, ko so Nemci napadli London, so odšli z velikimi izgubami.

MARIJ SKALAN: RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNIH LJUDI NA ZEMLJI 10

Zdravnika so navdajali čudni, mešani občutki. Vendar jih je premagal, se znova sklonil k obujencu in dejal:
»Pozdravljeni, veliki Rayani, ko prihajate k nam, svojim poznim potomcem!«
Rayani je z naporom premaknil ustnice in dejal komaj slišno:
»Zdi se mi, da sem precej dolgo in trdno spal. Koliko je ura?«
»Enajst pet in trideset.«
Rayani se je začudeno zastrmel v zdravnika in nato vprašal:
»Kdo ste?«
»Zdravnik Ghasi Khan.«
»Ghasi Khan? Ne poznam vas. Kako ste prišli sem?«
»Rojen sem bil v vaši naselbini.«
»Čudno, da nisem nikoli slišal vašega imena. Pokličite Syvani!«
»Kdo je to?«
»Ta je že davno mrtva.«
»Mrtva?«
»Veliki Rayani!« je spregovoril Ghasi Khan slovesno. »Niste se prebudili iz spanja, ampak iz otrplosti, ki je trajala natanko 936 let. Sami ste pred otrpne-njem določili, naj vas potomci prvi Rayanipurcev prebude za prvo tisočletnico

ustanovitve vaše naselbine. Danes je točno tisoč let od tedaj.«
»Tisoč let...« je dejal še vedno nekako izgubljen v brezrazumevanja Rayani.
»Ah, da! Spominjam se. Otrpni so me in položili v stekleno rakev... Torej je res, da vstajam v novo življenje po tako dolgi dobi?«
»Popolnoma res, veliki Rayani,« je dejal Ghasi Khan.
»In vi ste me obudili?«
»Jaz, veliki Rayani.«
»In moja naselbina še stoji?«
»Še vedno, veliki Rayani.«
»Kdo jo vodi?«
»Yagiri Seoni.«
»Yagiri Seoni? Ali ne živi nobeden mojih neposrednih potomcev več?«
»Mislim, da ne.«
»Torej je moj rod izumrl...«
»Da, veliki Rayani.«
»Kako vroče sem si želel, da bi mogel ob prebuditvi objeti svojega praprotomca, kri moje krvi. Sedaj se vračam v Rayanipur kot tujec med tujce...«
»Nikakor, veliki Rayani!« je vzkliknil zdravnik. »Mi vsi smo vaši potomci, nam vsem je dala življenje vaša velika misel in mi vsi vas ljubimo, spuštujemo in pričakujemo z velikim hrepenenjem.

Koliko rodov pred nami si je želelo, da bi stopili k njim in zaživeli znova v njihovi sredini, pa ni bila nobenemu usojena ta velika čast. Šele mi smemo doživeti ta veličastni trenutek.«
Rayani se je ganil in skušal dvigniti, a brez uspeha. Šele z zdravnikovo pomočjo je mogel počasi in previdno dvigniti najprej glavo in nato še ves gornji del telesa, da je sedel, vendar naslonjen na blazine, ki mu jih je podložil Ghasi Khan.
»Prav nobenih bolečin ne čutim,« je dejal obujenec, ko se je uravnal v novem položaju. »Tako ves veder sem, kakor da sem preživel le okrepujoče spanje. Toda moje telesne moči so vendarle šibke in udi so mi težki in nerodni, ko da so mrtvoudi.«
»Tudi to bo kmalu mimilo,« je hitel razlagati zdravnik. »Popolno življenje se vrača v telo šele postopoma. Razen tega ste potrebni okrepučila.«
»Zdravnik je segel po steklenici neke pijače, je natočil poln kozarec in ponudil obujencu, ki jo je molče popil.
»To je okrepučilo, ki sem ga sestavil sam in presega sa dosedanja.«
Rayaniju je vidno vračalo polno življenjsko silo. Postajal je živahen in se je čez nekaj časa lahko premikal že sam, brez zdravnikove pomoči. Hotel je tudi vstati in hoditi, Ghasi Khan mu tega še ni dovolil.
»Ostanite še nekaj časa na sedežu, veliki Rayani. Prerani dvig bi utegnil povzročiti kvarne posledice. Za gibanje

obujencev so določeni natančni predpisi.«
»Morda me boste nazadnje še učili hoditi, kakor otroka,« se je pošalil Rayani.
»Tudi to bo potrebno. Pomisliti morate, da že 936 let niste stali na lastnih nogah!«
»Ki so mimo tega tudi sicer že stare. Ko so me otrpnil, sem bil star že sto in dvajset let.«
»Doživeli ste jih kljub vsem grozotam tedanje dobe.«
»Morda prav zato. Oživljala me je misel, da moram rešiti vsaj nekaj izbrancev pred vesoljnim poginom.« Rayani se je zamislil in potem nadaljeval: »Nikoli ne boste doumeli strahot, ki smo jih tedaj doživljali: konec pogojev za življenje ljudi na zemlji, konec človeštva... Milijone let je bitje, ki mu pravimo človek, dajalo ji podobo svojih hotenj, se bojevalo s prirodnimi silami in lastnimi tennimi nagoni; ustvarjalo je narode, države, jih zopet rušilo; gradilo filozofske sisteme, snovalo religije, iskalo spoznanje zadnjih resnic in Boga ter verjelo, da so neomejene možnosti dviga in razvoja. Nihče ni resno verjel, da bi utegnil nekoč le nastopiti trenutek, ko bo vsega tega konec in se bo izkazalo, da ni bilo kratko in ničevno le življenje posameznikov, ampak tudi vsega človeškega rodu kot celote. Tedaj pa je napočil dejansko tak trenutek: približal se je zadnji konec...«

(Dajte jstati)

Kultura

† Pisatelj Ivan Vuk

V ljubljanski bolnišnici je za vedno zatisnil oči v starosti 57 let pisatelj Ivan Vuk. Pobralla ga je bolezen, ki si jo je nakopal v svetovni vojni, ko mu je v Galiciji prestrelila krogla pljuča.

Tudi pisatelj Ivan Vuk je bil sin kmetijskih staršev. Rodil se je 27. decembra 1882 v Sovjaku pri Ljutomeru. Vuk je končal ljudsko šolo, potem pa so ga od doma poslali kot inteligentnega fanta v kmetijsko šolo v Maribor. Javno se je začel udejstvovati že v Mariboru, in to v društvih, v novinarstvu in v literaturi. Napisal je mnogo potopisov ter krajših novel in črtic, zajetih iz rodne pokrajine, pa tudi iz meščanskega življenja, v katerem je živel. V Sloveniji boste našli malo starejših revij in listov, pri katerih ne bi sodelovalo njegovo prožno pero, najčešče s kratko prozo. Pokojni je bil tudi sodruženik »Večernika«.

Vuk je bil med vojno ujet v Galiciji. V ruskem ujetništvu se je kmalu znašel, in ko je izbruhnila revolucija, se je tudi aktivno udeležil. Kot prosvetni delavec je tudi v Moskvi kmalu zavzel vidno mesto prosvetnega delavca, ki se je mnogo udeleževal v organizatoričnem delu. Po revoluciji se je vrnil v domovino, kjer se je prav tako udeleževal v delavskem sindikalnem gibanju.

Svojo literarno pot je začel pokojni Vuk v Mariboru. Tu je sodeloval pri vsem takratnem slovenskem časopisju. Ko je začel Weigl izdajati 1913 »Mariborski slovenski koledar«, je prispeval v prvi letnik pesem in povest iz balkanskih

osvobodilnih bojev »Za križ in svobodo zlato«. O teh bojih govori pred vojno izšla povest »Junaki svobode«. Med njegovimi samostojnimi izdajami je še bolj znana iz predvojne dobe povest »Zori-slava«, po vojni pa knjiga »V znamenju Halejeve repatice« in potopis »Po valovih Donave široke«. Znani pa so tudi njegovi številni prevodi iz ruščine, zlasti iz novejših ruske proze.

Pokojnemu pisatelju Ivanu Vuku bo ostalo v naši literaturi mesto dobrega in preprostega ljudskega pripovednika, in to v najboljšem pomenu besede.

PLANINSKI VESTNIK

Na uvodnem mestu letošnje enajste številke našega »Planinskega vestnika« je objavljena Griše Koritnika pesem »Planine — naš ščit«. Boris Režek opisuje severno steno, Pavel Kemperle pa severno-zahodno steno Rzenika. Dr. Anton Debeljak se spominja šestdesetletnice življenja črnogorskega zbiratelja anekdot Mičuna M. Pavičevića, Janez Presl opisuje masiv desno od Brinškovega kamina, Dr. A. Merhar pa objavlja razmišljanja »Obrobne opombe k planinski spovedi«. Slede obzornik in društvene vesti. Tu piše dr. M. Kajzelj »Svojemu očetu v slovo«, a dodano je tudi poročilo o življenju in delu pokojnika, zaslužnega slovenskega planinca Bogomila Kajzlja. Večino prostora zavzema tu v drobnem tisku poročilo o kongresu Mednarodne zveze planinskih združenj. Zvezek je okrašen z dvema celostranskima in več tekstnimi slikami.

Sport

Uspehi naših atletov v Ljubljani

SK Korotan je priredil v nedeljo v Ljubljani atletske meetinge kljub pozni sezoni. Med drugimi sta startala tudi Mariborčana Hlade (Železničar) in Lužnik (Maraton), prvi med seniorji, drugi med omladinici, ter osvojila skupaj 5 prvih in 1 drugo mesto.

Dosegla sta sledeče rezultate: Hlade je zasedel prvo mesto v metu krogla z 12,81 ter drugo mesto v metu diska s 33,78. Lužnik pa je zmagal v skoku v višino (155), metu krogla (11,14), skoku v daljino (6,04), metu diska (37,20).

Punčec teniški prvak Japonske

Na teniškem turnirju za prvenstvo Japonske je Punčec v Kamikošiu premagal v finalu Japonca Nakano v štirih setih s 4:6, 6:2, 6:2, 6:3, ter osvojil naslov teniškega prvaka Japonske. Punčec bo nadaljeval pot na Filipine in v Indijo, kjer se bo sestel z Mitičem.

s Izredni občni zbor SK Slavije (Pobrezje) bo v nedeljo ob pol 10. dopoldne pri Krenu-Klemenšku na Pobrezju. Na dnevnem redu je volitev novega odbora v svrhu reorganizacije kluba.

s SK Železničar se pogaja z zagrebško Concordijo glede odigranja prijateljske tekme v Mariboru. Kot termin pride v poštev 1. ali 3. december, v kolikor bo to še vreme dovoljevalo.

s Gradjanski in BSK sta zaključila dve nogometni tekmi. Prvo bosta odigrala 1. dec. v Beogradu (sodnik Mlinarič iz Zagreba), povratno pa 3. dec. v Zagrebu (sodnik M. Popović iz Beograda). Ker sta oba kluba danes daleko najmočnejša v državi, vlada za to srečanje po vsej državi veliko zanimanje.

s Na listi strelcev v slovensko-hrvatski ligi vodi z 10 goli naskoka Lešnik (Gra-

djanski). Zabil je 23 golov, slede mu Pavletič (Concordia) s 13, Muradori (Sašk., Lokošek (Slavija) in Matošič s po 9 itd.

s Nemčija Češko-moravski protektorat 4:4 (2:4). Reprezentančna nogometna tekma med gornjima enajstoricama se je odigrala v Breslavi kot priprava Nemčije na tekmo z Italijo. Čehi so vodili že s 3:0, vendar je Nemcem uspelo izenačiti. Strelci so bili Binder (3) in Janes (11 m) za Nemčijo ter Bican (3) in Puc za Protektorat. Sodil je Beograjec Popović.

s Boksarski dvoboj med zagrebško Croatia in varaždinsko Slavijo se je v Varaždinu končal z zmago gostov v razmerju 7:3.

s Jugoslavija in Madžarska sta odigrali doslej šest reprezentančnih tekem prvih garnitur. Madžarska je zmagala trikrat, Jugoslavija dvakrat, ena tekma je končala z remijem. Razlika golov je 11:10 za Madžare.

s V vzhodni ligi se bo v nedeljo odigralo 8. kolo. Na sporedu so tekme: BSK—Slavija (S), BASK—Zemun, na—Jugoslavija, Bata—ZAK, Gradjanski—Jedinstvo.

s Mednarodni olimpijski odbor je poslal včlanjenim nacionalnim odborom vprašanje, ali naj se vrši olimpiada 1940 v Helsinkih, ako vojne do takrat ne bo konec, in ali bodo poslali svoje sportnike tekmoval. Odgovori prihajajo seveda jako počasi. Portugalski olimpijski odbor je mnenja, naj se olimpiada vrši, ter namerava poslati svoje sportnike v Helsinkih.

Neki tujec je dolgo iskal sobo, končno je našel primerno in vprašal gospodinjico: — Recite mi, gospa, ali so stence v postelji?

— Pa, se začudi gospodinja, kje pa naj bodo drugod kakor v postelji...

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za to oglasje je din 8.—. Družbe, oreklilci, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— oo besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takol pri naročilu, oziroma ga le vpslati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekoval račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 3 dni.

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki) rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

ALI ZE VESTE da dobite najboljšo vno v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici? 10918-1

Posesi

MALA HIŠA Cena 16.000 din. Resni kupci, vprašajte Koroška cesta 79. Murks. 11119-2

KUPIM HIŠO

ki naj bi imela mesečni dohod 800—1000 din za 70—80 tisoč din, polovica takoj, ostalo na obroke v okolici Celja. Maribora ali Ljubljane. Naslov Simon Trobej. Mozeli pri Kočevju. 11132-2

Prodaj

STARE KOMODE

in obešalne omare, kredence, umivalna miza z marmornato ploščo, postelja iz trdega lesa in drugo. Maribor. Vetrinjska 18/1. 11140-4

Prvovrstni SINGER-STROJ se Proda, Koroška cesta 49. 11134-4

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE lepo, se odda s 1. decembrom Vprašati Gospelna ulica 13. Schmidt. 11124-5

SOBA IN KUHINJA

se odda. Koroška cesta 76. 11129-5

Sobo odda

OPREMLJENA SOBA se odda. Šodna plica 32, vrata 11. 11120-7

SOBICA

se odda. Poseben vhod. Prisojna 14. 11127-7

SPREJMEM GOSPODA

na hrano in stanovanje. Vprašati Koroška cesta 32, prtlj. 11135-7

Službo dobi

POSTREŽNICA pridna, poštona in vestna, večša gospodinskih del. se išče za takoj ali s 15. XI. Naslov v upravi lista. 11121-9

PRVORAZRED. KUJARICO išče boljša gostilna v Mariboru. Naslov v upravi »Večernika«. 11122-9

SLUŽKINJO

ki samostojno kuha, sprejme tričlanska družina. Naslov v upravi. 11123-9

UČENEC IN UČENKA

se sprejme v brivsko česalni salon. Mrakič, Koroška c. 7. preje Paradiž. 11126-9

SLUŽKINJA

za vsa hišna dela se takol sprejme. Naslov v upravi. 11136-9

Službo išče

Perfektna KUJARICA želi vstopiti v službo takol. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Zanesljiva«. 11138-10

Zgubljeno

Izgubila se je SREBRNA DAMSKA URA katera naj se odda proti nagradi v trgov. Nožir & Vrečko. Slomškov trg 6. 11134-11

V najem

HIŠA enodružinska, se odda v najem s 1. decembrom. Nova ul. št. 15. Pobrezje. 11133-15

Spomnite se CMDI!

GRAJSKI KINO „Netopir“

prinaša danes in naslednje dni veselo in nepozabno opereto
Hans Söncker — Lida Barova — Godba od Strausa

Ako

želite oglaševati, pokličite telefon:

25-67

ŠIRITE »VEČERNIK«!